

Пам'ятаем пра мінулае, рухаючыся ў будучыню

Вучоны сакратар
Нацыянальнай бібліятэкі
Беларусі

Мінулае кожнага народа, гістарычная памяць і гонар за дасягненні ўласнай культуры забяспечваюць патэнцыял для яго далейшага развіцця, з'яўляюцца падмуркам для рэалізацыі нацыянальнай ідэі. Усё лепшае, што дайшло да нас праз стагоддзі, у тым ліку багатую культурную спадчыну Беларусі, мы павінны беражліва захаваць, каб традыцыі і дасягненні мінулага не былі страчаны і працягвалі служыць наступным пакаленням нашых землякоў.

Менавіта таму бібліятэкі краіны вельмі ўважліва ставяцца да пытанняў захавання нацыянальнай кніжнай спадчыны, яе вывучэння і папулярызацыі. На дапамогу ў гэтай справе прыходзяць сучасныя інфармацыйныя тэхналогіі, найноўшыя тэхнічныя сродкі. Імклівае тэхналагічнае развіццё беларускіх бібліятэк дазваляе сёння не толькі прафесійна ствараць электронныя каталогі, лічбавыя дэпазітарыі і электронныя бібліятэкі, але і ажыццяўляць яркія выдавецкія праекты з мэтай пашырэння звестак пра нацыянальную дакументальную спадчыну, папулярызацыі кніжных багаццяў Беларусі.

У гэтым кантэксце мінулы год выдаўся надзвычай плённым. З друку выйшаў першы том навуковай працы «Гісторыя беларускай кнігі», багата аздобленай

ілюстрацыйным матэрыялам. Значную ўвагу грамадскасці выклікаў выпуск альбома факсімільных партрэтаў Радзівілаў. Яркая падзеяй стала таксама факсімільнае ўзнаўленне знакамітага Слуцкага Евангелля XVI ст., выдадзенага разам з грунтоўнымі навуковымі каментарыямі.

Напярэдадні Новага года адбылася яшчэ адна падзея з таго ж шэрагу – пабачыла свет цэлая серыя календароў, якія шматбакова рэпрэзентуюць багацце і разнастайнасць кніжнай спадчыны Беларусі. У серыю ўвайшлі вялікі насценны каляндар, сярэдні па памеры квартальны каляндар, крыху меншыя настольныя календары-домікі, а таксама два віды кішэнных каляндарыкаў.

Выпуск календароў стаў вынікам працяглай сумеснай працы Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі і Белінвестбанка. Абедзве гэтыя структуры, нягледзячы на адрозненні ў сваім статусе і асноўных напрамках дзейнасці, з вялікай увагай ставяцца да пытанняў захавання, вывучэння і папулярызацыі нацыянальнай культурнай спадчыны.

Яшчэ з 2001 г. адкрытае акцыянернае таварыства «Беларускі банк развіцця і рэканструкцыі "Белінвестбанк"» штогод выпускае тэматычныя насценныя ка-

«Бібліятэчны свет» 1/2011

LO

лендары, прысвечаныя помнікам беларускай мінуўшчыны: старадаўнім манетам, найлепшым творах архітэктуры і жывапісу, шэдэўрам майстроў старажытнасці. Таму выпуск серыі календароў на 2011 г. стаў працягам добрай традыцыі.

Супрацоўніцтва з Нацыянальнай бібліятэкай Беларусі таксама не было выпадковым, паколькі яна як найбуйнейшая навуковая бібліятэка рэспублікі збірае, захоўвае і дае ў карыстанне грамадству самы вялікі ў краіне ўніверсальны фонд дакументаў, якія адлюстроўваюць веды чалавецтва і маюць, перш за ўсё, дачыненне да Беларусі. У яе фондах захоўваецца каля дзевяці мільёнаў адзінак захавання, сярод якіх асобнае і вельмі пачэснае месца займае сямідзiesiąці-пяцітысячны збор рукапісаў, старадрукаў і рэдкіх выданняў.

Усё гэта тлумачыць выбар асноўнай ідэі выдання: «Памятаем пра мінулае, рухаючыся ў будучыню». Гэтыя словы не толькі характарызуюць дзейнасць Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі і Белінвестбанка, але маглі б выступіць у якасці аднаго з дэвізаў пры выпрацоўцы прыярытэтаў развіцця ўсёй беларускай дзяржавы.

Складальнікі паспрабавалі як мага больш поўна рэалізаваць асноўную ідэю выдання ў падборы матэрыялу для яго, каб паўнацэнна прадставіць усё багацце і разнастайнасць нацыянальнай кніжнай спадчыны. Для зручнасці матэрыял у календарых прадстаўлены ў структуры чатырох тэматычных блокаў (па кварталах года). У першым з іх знайшла сваё адлюстраванне спадчына ўсходнеславянскіх першадрукароў Францыска Скарыны, Івана Фёдарова і Пятра Мсціслаўца, дзейнасць якіх цесна звязана з Беларуссю. Другі блок прадстаўляе старыя беларускія навуковыя і асветніцкія выданні: адзін з першых беларускіх буквароў, падручнік па батаніцы часоў дзейнасці Адукацыйнай камісіі (першага Міністэрства адукацыі ў Еўропе) і знакамітую «Гісторыю Літвы» Альберта Віюка Каяловіча – першае фундаментальнае даследаванне па гісторыі нашага краю. Трэці кварталны блок змяшчае выявы асноўных заканадаўчых дакументаў, якія забяспечвалі прававое рэгуляванне дзейнасці нашых продкаў, – Статута і Трыбунала Вялікага Княства Літоўскага, а таксама Канстытуцый Вальнага сойму Рэчы Паспалітай. Нарэшце апошні, чацвёрты блок выданняў прэзентуе нашу краіну як талерантную, шматканфесійную дзяржаву,

дзе суіснавалі ў міры прадстаўнікі многіх народаў і рэлігій. Над мастацкім афармленнем апошніх трох выданняў – праваслаўнага, каталіцкага і ўніяцкага – працавалі знакамітыя мастакі-гравёры даўняй Беларусі (Васіль Вашчанка, Аляксандр і Лявонцій Тарасевічы), імёны якіх надоўга застануцца ў гісторыі айчыннага мастацтва.

У даўняй беларускай кнізе знайшлі сваё адлюстраванне ідэі і погляды нашых продкаў, іх надзеі і спадзяванні. Як сведчыць прадстаўлены ў календары матэрыял, для нашых суайчыннікаў яшчэ шмат стагоддзяў таму былі актуальнымі пытанні павышэння ўзроўню асветы ў краіне, правядзення грунтоўных навуковых даследаванняў і папулярызацыі краіны на міжнароднай арэне. З іншага боку, старадаўняя кніга з'яўляецца дадатковым пацвярджэннем таго факту, што Беларусь у XVI–XVIII стст. мела адну з найлепшых прававых сістэм у свеце і адрознівалася незвычайнай для таго часу верацярпімасцю.

Кніга зберагла для нас усё тое, пра што думалі і марылі нашы папярэднікі. Менавіта праз кнігу яны перадалі нам свой духоўны наказ, які ў выглядзе кароткіх цытат-выслоўяў з абраных выданняў быў змешчаны ў календары. Наша ж задача – зразумець і зберагчы заповіт продкаў, кіравацца ім ва ўласнай дзейнасці, а таксама перадаць яго сваім нашчадкам.

Ёсць спадзяванні, што выданне такой багатай серыі календароў стане пачаткам для шматгадовага плённага супрацоўніцтва ўстаноў культуры і банкаўскіх структур нашай краіны па захаванні і папулярызацыі нацыянальнай культурнай спадчыны.

Summary

The article tells about a joint project between the National Library of Belarus and Belinvestbank which aims at the Belarusian cultural and spiritual heritage preservation. As a result of a long work there has been published a number of series presenting the ancient monuments of printed culture.